

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік і контроль формування витрат операційної діяльності підприємств (на прикладі ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»)»

Виконавець:

студентка ФМОІТ група 41

Толста Юлія Вадимівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ /підпис/

Одеса 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Стратегічним напрямком розвитку національної економіки в умовах інтеграційних процесів є всебічне збільшення ефективності виробничо-господарської діяльності підприємницьких структур, а також займання непохитних позицій підприємств на внутрішньому і міжнародному ринках. Конкурентні переваги на ринку можливо отримати лише за умови функціонування ефективної системи управління операційними витратами, які здійснюють відчутний вплив на фінансовий результат підприємства, що є передумовою забезпечення стабільного розвитку і достатнього рівня конкурентоспроможності підприємства. Підвищення результативності діяльності підприємств можна досягти, насамперед, завдяки достовірному формуванню облікової інформації про витрати підприємства, яка, у свою чергу, є базою для проведення контролю та здійснення аналізу, виявлення слабких місць у діяльності підприємств, а на цій основі приймати об'єктивні управлінські рішення та обґрунтовувати напрями оптимізації витрат та зростання ефективності виробничої діяльності.

В Україні методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про операційні витрати та її розкриття у фінансовій звітності визначають П(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Систему ведення обліку та контролю витрат операційної діяльності підприємств відповідно до чинного законодавства вивчали: Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, В.Ф. Максимова, Л.В. Нападівська О.В. Артюх, М.Т. Білуха, Н.М. Шмиголь, В.С. Адамовська, М.М. Матюха, Л.М. Янчева та ін.

Проте, питання прозорості та доречності інформації про витрати операційної діяльності підприємств, що формуються у системі бухгалтерського обліку для складання фінансової звітності, не є повністю вирішеними. Відтак, для прийняття стратегічних рішень з управління підприємством необхідна своєчасна й достовірна обліково-аналітична інформація щодо витрат операційної діяльності на рівні конкретних підприємницьких структур. Все це обумовило вибір теми дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо організації обліку та контролю витрат операційної діяльності та виявлення альтернативних напрямків їх оптимізації.

Відповідно до визначеної мети під час виконання кваліфікаційної роботи поставлено такі основні завдання:

- розкрити сутність і класифікацію витрат підприємства;
- вивчити нормативно-правове регулювання та теоретичні основи обліку витрат;
- окреслити проблемні аспекти обліку формування витрат;
- надати організаційно-економічну характеристику підприємства ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»;

- вивчити документування операцій щодо формування операційних витрат;
- проаналізувати і оцінити систему обліку витрат на підприємстві;
- провести аналіз складу та динаміки витрат операційної діяльності та визначити їх вплив на прибутковість підприємства;
- дослідити організаційно-методичні аспекти контролю операційних витрат;
- узагальнити інформацію та надати пропозиції стосовно удосконалення обліку та контролю витрат операційної діяльності.

Об'єктом дослідження є процес функціонування та обліково-аналітичного забезпечення формування операційних витрат діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖІ ДІДПІ».

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та практичні аспекти обліку та контролю операційних витрат підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження застосовувався комплекс загальнонаукових методів. Були використані методи індукції, дедукції – при дослідженні теоретичних питань обліку та контролю витрат операційної діяльності; аналізу і синтезу – для виявлення спільних та відмінних рис у наукових підходах до обліку витрат операційної діяльності; спостереження та порівняння – для визначення стану обліку господарських операцій ТОВ «ЕНЕРДЖІ ДІДПІ»; статистичні методи – для виявлення основних тенденцій розвитку підприємства; методи порівняння абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку, а також метод аналогії – для удосконалення методики бухгалтерського обліку.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові документи з питань обліку витрат діяльності, фінансова та податкова звітність ТОВ «ЕНЕРДЖІ ДІДПІ», первинні документи та реєстри обліку витрат операційної діяльності, матеріали науково-практичних конференцій, професійних періодичних видань. У процесі написання роботи досліджені і використані наукові праці провідних вітчизняних вчених в області фінансового та управлінського обліку, аналізу та контролю формування витрат підприємницьких структур.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано тези: Толста Ю.В. Організаційно-методичні аспекти обліку операційних витрат підприємницької діяльності. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації*. Тези доповідей VI Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса 20 квітня 2020 р.). Одеса: ОНЕУ, 2020. С. 130-132.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (64 найменування) та 28 додатків. Загальний обсяг роботи становить 80 сторінок. Основний зміст викладено на 73 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 12 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні та методичні аспекти обліку витрат підприємницької діяльності» розглянуто сутність витрат з економічної точки зору, трактування витрат відповідно до національних та міжнародних нормативно-правових документів, надано їх класифікацію за видами діяльності та за економічними елементами, проведено класифікацію витрат відповідно до управлінських потреб, наведено нормативно-правове регулювання організації обліку витрат з урахуванням вітчизняного законодавства, визначено умови визнання витрат відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», розглянуто теоретичні аспекти обліку витрат, висвітлено проблемні аспекти обліку операційних витрат підприємницької діяльності.

У другому розділі «Організаційно-методичні засади обліку витрат операційної діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»» надано загальну організаційно-економічну характеристику діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ», наведено стан виробничо-ресурсного потенціалу та визначено результативні показники діяльності, розкрито загальну організацію обліку та оподаткування підприємства, формування звітності, наведено порядок документального оформлення операційних витрат на підприємстві, розкрито діючу систему аналітичного та синтетичного обліку витрат операційної діяльності, формування облікових регістрів.

У третьому розділі «Аналіз і контроль операційних витрат: теорія та діюча практика» проведено аналіз динаміки та структури операційних витрат за функціональним призначенням, проаналізовано показники ефективності раціоналізації витрат, наведено динаміку формування фінансового результату, показники ефективності, розраховано точку беззбитковості виробничої діяльності з надання електромонтажних робіт, представлено організаційні основи та методику проведення контролю формування операційних витрат. Зазначено шляхи вдосконалення обліку, аналізу та контролю витрат операційної діяльності на досліджуваному підприємстві

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі, яка виконана за програмою підготовки бакалаврів зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування», зроблено теоретичне узагальнення сутності категорії «витрати» з економічної та бухгалтерської точки зору, представлена їх класифікація та наведено вирішення завдань, що полягають у розробці практичних рекомендацій щодо методики відображення в обліку операцій, пов'язаних з формуванням операційних витрат підприємства, представлено пропозиції щодо вдосконалення системи формування облікової інформації та внутрішнього контролю у ТОВ «ЕНЕРЖДИ ДІДПІ».

На основі узагальнення матеріалів дослідження одержані наступні наукові та практичні результати роботи відповідно до поставлених завдань.

1. У результаті вивчення основних наукових підходів щодо визначення витрат встановлено, що найбільш сформованим є наступне визначення: витрати операційної діяльності – витрати підприємства, пов'язані з його основною (спрямованою на виробництво або реалізацію продукції, товарів, робіт, послуг, що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу) діяльністю, а також операціями, які її забезпечують або спричинені цією діяльністю. Класифікація операційних витрат підприємства повинна включати такі напрями: а) для прийняття управлінських рішень, за якими витрати поділяються за конкретними ознаками залежно від цілей управління; б) для визначення фінансового результату, де класифікація витрат відбувається за їх складовими (собівартість продукції або витрати періоду).

2. За результатами вивчення організаційно-економічної діяльності ТОВ «ЕНЕРЖДИ ДІДПІ» встановлено, що основним видом діяльності, що забезпечує отримання доходів та формування витрат ТОВ «ЕНЕРЖДИ ДІДПІ» є виконання електромонтажних робіт. Згідно з законодавством підприємство, що досліджується є суб'єктом малого підприємництва, знаходиться на загальній системі оподаткування зі сплатою податку на прибуток, ПДВ та ПДФО, інших податків і зборів, передбачених чинним податковим законодавством.

3. За результатами аналізу основних результативних показників фінансово-господарської діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ», слід зазначити, що динамічні зміни результативних показників діяльності, а саме зростання доходу від реалізації продукції та відповідне поступове зростання рівня собівартості виконаних електромонтажних робіт зумовили зростання валового прибутку підприємства у 2017 році порівняно із 2016 роком майже у 3 рази і становив 236,5 тис. грн. Проте у звітньому 2018 році поряд із зменшенням чистого доходу від реалізації та зростанням операційних витрат знижується загальна прибутковість підприємства.

4. При вивченні існуючого стану обліку формування витрат на ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ», встановлено, що бухгалтерський облік операцій з відображення витрат операційної діяльності на підприємстві відповідає загальноприйнятим нормативно-методологічним підходам. Відповідно до Наказу про облікову політику ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» бухгалтерський облік здійснюється з використанням рахунків класу 9 «Витрати діяльності».

Витрати операційної діяльності на підприємстві представлені: витратами виробництво (рахунок 23), загальновиробничими витратами (рахунок 91), адміністративними витратами (рахунок 92), іншими операційними витратами (рахунок 94). Синтетичний облік формування витрат організований відповідно загальноприйнятих принципів ведення бухгалтерського обліку. Первинний облік формування витрат операційної діяльності відповідає всім правилам та нормам оформлення господарських операцій, використання рахунків для обліку господарських операцій не має в основному відхилень з Планом рахунків бухгалтерського обліку.

5. За результатами проведеного аналізу динаміки операційних витрат встановлено, що на протязі аналізованого періоду состерігається тенденція зростання операційних витрат в абсолютному їх розмірі на 1003 тис. грн, тобто майже у 2,4 рази, що зумовлено, насамперед нарощуванням обсягів виконаних електромонтажних робіт та наданих послуг, а відповідно й зростанням їх собівартості та збільшенням адміністративних витрат. Витрати на утримання управлінського персоналу набули значного зростання на 65,3 тис. грн. у 2018 році порівняно із попереднім 2017 роком, а в цілому за аналізований період зазначені витрати зросли на 128,2 тис. грн.

Аналіз структури операційних витрат ТОВ «ЕНЕРДЖІ ДІДПІ» за функціональним призначенням показав, що у продовж 2017-2018рр спостерігається зменшення частки собівартості реалізованих робіт та послуг у загальному обсязі витрат з 93,2% у 2017 році до 87,5% у 2018 році, натомість адміністративні витрати показують тенденцію до зростання, їхня частка у загальному обсязі складала у 2017 році 6,8%, у 2018 році – 12,1%.

Оцінка ефективності витрат показала, що операційні витрати покриваються відповідним джерелом доходів, що є позитивним відзеркаленням ефективності виробничо-господарської діяльності, тобто

За результатами визначення рівня беззбитковості встановлено, що «критична точка обсягу продаж» має тенденцію до зростання, що є негативним моментом у виробничій діяльності підприємства. Поряд із цим значно збільшуються постійні та умовно-постійні витрати. Відтак, для того, щоб покрити свої витрати підприємству з кожним роком необхідно реалізувати більше виконаних електромонтажних робіт та мінімізувати постійні та умовно-постійні витрати. Під час управління витратами підприємства доцільно використовувати системний підхід, який забезпечить оптимальне використання ресурсів і підвищить ефективність виробництва. Оптимізацію витрат на базовому підприємстві пропонується починати з ретельного аналізу статей витрат для визначення факторів, які впливають на їх зміну.

6. В роботі окреслено основні завдання та етапи проведення контролю формування операційних витрат, проведено тест внутрішнього контролю витрат на виробництво. Проведення перевірки витрат операційної діяльності передбачає, насамперед, вивчення облікової політики щодо обліку виробничих затрат та калькулювання собівартості робіт, послуг. При перевірці виробничих витрат встановлено, що усі витрати матеріальні, витрати на оплату праці, соціальні відрахування, загальновиробничі списуються на виробництво на підставі відповідних первинних документів, а синтетичний облік даних витрат ведеться у відповідних журналах-ордерах і відомостях до них, а також в оборотно-сальдовій відомості. Перевіркою форми 2-м «Звіту про фінансові результати» встановлено правильність заповнення статей щодо витрат підприємства відповідно до НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність», а також співставність даних з оборотно-сальдовою відомістю.

7. З метою удосконалення ведення обліку, контролю та аналізу формування операційних витрат підприємству рекомендовано наступні заходи.

Методичне відображення обліку витрат у системі управління підприємством ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» рекомендовано проводити за окремими господарськими процесами та систематизувати у відповідних відомостях:

- відомість з обліку витрат процесу постачання (накопичення інформації щодо витрат, пов'язаних із поставками витратних матеріалів);
- відомість з обліку витрат процесу виробництва (систематизація облікових даних про витрати на виробництво робіт, послуг);
- відомість з обліку витрат процесу реалізації (формування облікової інформації про витрати, пов'язані з реалізацією та обслуговування клієнтів (замовників);
- відомість з обліку витрат процесу управління (формування облікової інформації про витрати, пов'язані з утриманням адміністративного персоналу, з організацією та управлінням діяльності підприємства).

На основі рекомендованих до складання відомостей підприємству рекомендовано формувати внутрішній звіт «Управлінський звіт про витрати за процесами діяльності» задля отримання інформації про суму витрат за кожним з процесів діяльності та в цілому по підприємству, їх питому вагу в загальному обсязі витрат та визначення можливостей щодо їх оптимізації.

Для узагальнення інформації про адміністративні витрати та контролю їх рівня на підприємстві ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» пропонується форма відомості обліку адміністративних витрат, у якій наводяться декілька груп адміністративних витрат, з виділенням статей за кожною групою.

8. Для ефективного управлінського обліку витрат ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» важливим є впровадження бюджетування, що представляє собою складання кошторисів, обліку, контролю та аналізу їх виконання за центрами відповідальності з деталізацією центрів витрат. З метою прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат та зростання прибутковості підприємству рекомендовано застосувати методику визначення безбитковості виконання окремих видів електромонтажних робіт на основі впровадження використання СVP-аналізу і концепції фінансового важеля.

Отже, впровадження результатів дослідження у практику господарської діяльності ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ» дозволить керівництву покращити стан обліку та контролю витрат операційної діяльності, і буде сприяти ефективному прогнозуванню та прийняттю обґрунтованих управлінських рішень з метою одержання більш високих результатів господарювання.

АНОТАЦІЯ

Толста Ю.В. «Облік і контроль формування витрат операційної діяльності підприємств (на прикладі ТОВ «ЕНЕРДЖИ ДІДПІ»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит _____». –
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності та класифікації витрат, теоретико-методичні та практичні аспекти обліку витрат операційної діяльності з урахуванням вимог національних стандартів обліку, проблематику обліку витрат підприємницької діяльності

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку та структуру операційних витрат, діючу систему обліку та методику проведення контролю витрат операційної діяльності на підприємстві.

Запропоновано напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації витрат операційної діяльності на основі поглиблення аналітичності відображення облікової інформації, впровадження управлінського обліку на підприємстві.

Ключові слова: операційна діяльність, витрати, собівартість, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, контроль.

ANNOTATION

Tolsta J. V. Accounting and control of the formation of enterprises' operating activities expenses (by the example of ENERGY DDP LLC)

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Auditing _____». –
(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects of the substance and classification of costs of operating activities, theoretical and practical aspects of costs accounting according to National Accounting standards, management aspect of cost accounting, issues of accounting for business expenses.

Author analysis the main economic indicators of the enterprise development, the dynamics and structure of operating costs, the operating accounting system and the methods for carrying out the control of operating costs at the enterprise.

Author offers the directions of improvement of accounting for the systematization of costs based on deepening of the analytical display of the accounting information, implementing of management accounting at the enterprise.

Keywords: operating activities, expenses, cost of sales, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, control.